

Humoristiske bøsserier og latterens perversiteter

– tilblivelse af heteroseksuel maskulinitet i skolelivet på automekanikeruddannelsen

AF RASMUS PRÆSTMANN HANSEN

Latter, liv og jokes fylder meget blandt drengene på uddannelsen til automekaniker. Her hører vi om fissesnak, snobbede piger og lækre kallinger, men også om bøsseklubben, bøsseporno, afklædte drenge på internettet og perverse tyske mænd. Gennem et perspektiv på humor, maskulinitet og seksuelt begær analyseres skolelivets forhandlingskampe om grænser mellem de homosociale, homofobiske og homoerotiske relationer blandt drengene.

Som en del af mit forskningsprojekt om maskulinitetskonstruktioner i skolelivet på automekanikeruddannelsen lavede jeg feltarbejde på en teknisk skole i en større dansk provinsby.¹ Her tilbragte jeg tiden på uddannelsens grundforløb, hvor jeg hang ud, snakkede, grinede og stenede med eleverne – observerede og interviewede. Jeg fulgte deres færden i og uden for undervisningen, eksempelvis i skolens autoværksteder og klasselokaler eller i pauserne på parkeringspladsen eller i kantinen. På dette grundforløb var der fyldt med elever i drengekroppe og lærere i mandekroppe, hvorimod kun enkelte pige- og kvindekroppe kom til syne. Jeg trådte derfor – som forventet – ind i et homosocialt univers og rettede her blikket mod drengenes indbyrdes relationer og relationerne mellem drengene og lærerne. Et univers fyldt med humoristiske bemærkninger, lattervækkende udvekslinger og ikke mindst en lummer stemning centreret om et seksualisere(nde)t sprogbrug. Disse iagt-

tagelser åbnede op for at etablere et fokus på humorens betydninger i skolelivets inklusions- og eksklusionsprocesser – og derigennem skabe viden om hierarkidannelser blandt drenge i en homosocial kontekst som automekanikeruddannelsen.

ANALYTISK SIGTE – HUMOR, MASKULINITET OG SEKSUELT BEGÆR

Gennem pendulering mellem teoretiske sonderinger, metodiske overvejelser og mit empiriske materiale fremskriver jeg i nærværende artikel humor som en central subjektivering i skolelivets maskulinitetsformer. Herigennem fremanalyseres, hvordan maskulinitet bliver til, reguleret og ordnet, fejret og frygtet, opgraderet og nedgraderet gennem forestillinger om sex og seksuelt begær – og på hvilke måder humor aktiveres, anvendes og udtrykkes i forhandlingskampen om disse identitetspositioner. Dette analytiske sigte skaber med andre ord et dobbeltblik på humor ved at vægte potentialet for overskridelse og modstand, men i samme åndedrag pointere vedligeholdelse og tilpasning (Kehily & Nayak 1997, Præstmann Hansen 2007, Haywood & Mac an Ghail 1997). Artiklens omdrejningspunkt er en række empiriske nedslag fra feltarbejdet, som ophvirvler koblinger mellem sex og humor, hvorigennem jeg sigter efter, hvilke sociokulturelle og lokalt komponerede kategorier der etableres, vedligeholdes og overskrides blandt drengene og mellem drengene og lærerne samt afslutningsvis mellem de udforskede (drengene) og udforsker (jeg).

DRENGEPERSPEKTIVER I BRITISK UNGDOMS- OG UDDANNELSESFORSKNING

Disse forbindelser mellem maskulinitet og humor kan ligeledes spores i en del af den britiske ungdoms- og uddannelsesforskning centreret om drengeperspektivet i skoleinstitutionelle kontekster. Siden udgivelsen af Paul Willis' (1977) banebrydende studier

af, hvordan arbejderklassens drenge fik arbejderklassejob, har der været fokus på disse drenges vej igennem og ud af det britiske uddannelsessystem. Her har det særligt været arbejderklassedrengenes anti-skolekultur, modstandsstrategier og den sociale og kulturelle reproduktion i uddannelsessystemet, som har været omdrejningspunktet. *Learning to Labour* satte fokus på, hvordan arbejderklassekulturen producerede bestemte forbindelser mellem humor, klasse og maskulinitet i skolelivet. Når man dykker ned i Paul Willis' etnografiske arbejde, toner anti-skolekulturen frem gennem drengenes interaktioner, hvori humoren, det at have griner på (Having a laff), den subkulturelle stil, homofobi, misogyni og racisme spiller en central rolle. Humor og latter bliver en del af en modstandsstrategi mod skolens borgerlige normer og vidensformer, lærerne og dengserne (Ear'oles).

Forskningsstrategierne har dog været under forandring siden udgivelsen i slutningen af 1970'erne. Klassebegrebet og klasseanalysen er med tiden gledet i baggrunden til fordel for et fokus på identitetskonstruktioner gennem sammentænkning af køn og seksualitet, etnicitet og race samt klasse, når unges liv i uddannelsessystemet bringes i forskningens sigte (se f.eks. Arnot 2004, Frosh et al. 2002). Her har eksempelvis sammentænkningen af køn og seksualitet med inspiration i blandt andet Judith Butlers (1993) arbejde været en betydelig inspiration i videreudviklingen af dreng- og maskulinitetsperspektivet i britisk ungdoms- og uddannelsesforskning (se f.eks. Epstein 1997, Mac an Ghail 1994, Reynolds 2007). Dette kommer på inspirerende vis også til udtryk hos Mary Jane Kehily & Anoop Nayak (1997), hvor tilblivelsen af heteroseksuel maskulinitet blandt drenge i skolelivet fremanalyseres gennem et perspektiv på humor og latter, der begrebsliggøres som et konstituerende element i identitetskonstruktioner.² Humor er i denne optik indlejret i den heteroseksuelle norms ordening og regulering af drengenes

forholde- og handlemåder i relation til maskulinitet og seksuelt begær.

Denne butlerske inspiration toner ligeledes tydeligt frem i dele af den danske køns-, ungdoms- og uddannelsesforskning. Her viderebearbejdes elementer fra Judith Butlers tænkning i begreber som magt og subjektivitet i retning af en socialpsykologisk og poststrukturalistisk orienteret empirisk kønsforskning (Søndergaard 1996, 2005),³ som forsøger at gribe om og fremanalysere de processer, hvorigennem identiteter og sociokulturelle kategorier skabes, vedligeholdes og overskrides i praksisfelter som eksempelvis universitet eller folkeskole. I denne optik bliver maskulinitet derfor ikke noget, man har, men noget man gør og skaber med andre i dagligdagens levede liv, ud fra hvad der er tilgængeligt, genkendeligt og forventeligt, som igen er med til at gøre forholde- og handlemåder (u)mulige (Cawood 2007, Kofoed 2004, Staunæs 2004). Med inspiration i førnævnte drengeperspektiv i britisk uddannelses- og ungdomsforskning og den ovenstående poststrukturalistiske optik centrerer artiklen omkring, hvilke maskulinitetsformer og lokalt komponerede kategorier der sammenfiltres under bestemte subjektiviseringsbetingelser.

“MEGA-GRINERE” OG METODOLOGISKE PENDULERINGSÅKTER

Under feltarbejdet forestillede jeg mig *tidspunktet* i forskningsprocessen, hvor bunken af empirisk materiale i form af feltnoter, situationsskildringer, observationspassager og udskrevne individuelle interview med drengene materialiserede sig på mit skrivebord og i computerens filer. Herfra skulle de teoretiske begreber strukturere arbejde med at fremanalysere skolelivets identitetstilblivelser. Færdigt arbejde!? Næh nej – jeg skulle ud i en penduleringsakt mellem empiri, teori og analyse for at ‘gribe’ og ‘tøjle’ drengenes levede liv og komplekse tilblivelser på automekanikeruddannelsen (Søndergaard 2005: 253-255). Og her er det, at humor

toner frem og bliver aktiveret som en central analysekategori i denne penduleringsakt.

Humor falder ikke bare ned fra himlen eller venter i lokale 211 på en teknisk skole parat til at blive indfanget, men fungerer netop som en kategori, jeg lirker frem i det empiriske materiale – og ikke mindst i bagklogskabens klare lys – gennem en systematiserende læsning af feltnoter og interviewudskrifter. Feltnoterne er fyldt med observationspassager, der indeholder markeringer som eksempelvis “Anker joker”, “Hasan fniser”, “Vi grinede” eller “Drengene lo højlydt af Lars’ bemærkning” – og flere af situationsskildringerne har en humoristisk bemærkning eller en komisk hændelse som omdrejningspunkt. Det ene øjeblik er det drengenes indbyrdes latterbrøl eller “mega-grinere”, og det andet øjeblik er det udvekslingen af en lummer vittighed mellem lærerne og drengene, der udløser noter på blokken. Derudover giver interviewudskrifterne et indblik i drengenes beretninger og beskrivelser af det såkaldte gode skoleliv med den rette dosis af humor og latter, hvor der er plads til at rende pjattende rundt og lave sjov med og af hinanden, eller som en af drengene eksempelvis udtrykker det: “Vi har tit griner på. Ja, vi kan altid lave noget rav i den (griner) – og det er det, som er vigtigt. Tænk, hvis man havde nogen dage, hvor du ikke grinede”.⁴ Herigennem fremskriver jeg humor som dels en vigtig ingrediens i feltarbejdet, hvor latter, grin og jokes cirkulerer i skolelivets homosociale relationer, og dels en analysekategori, en systematik, der kommer fra skæringspunktet mellem teori og empiri (Søndergaard 1996: 52-53).

Fra denne penduleringsakt igangsætter jeg i det følgende artiklens analytiske arbejde med humor, maskulinitet og seksuelt begær. Først lader jeg en af drengene – Lars – beskrive sin version af livet på uddannelsen med hvad dertil hører af såkaldt “ekstra gas”, “sjov” og “fissesnak”. Dernæst udfolder jeg med udgangspunkt i en situationsskildring fra skolens autoværksted, hvordan

lærerne ligeledes tager humoren på sig og derigennem agerer medentreprenører i konstruktionen af identiteter. Den afsluttende analyse centrerer om en situations-skildring fra en pausestund i kantinen. Her aktiveres skæve begærformer og såkaldte perverse kammeraterier gennem drilleri, latter og humor, hvor forhandlingskampen om grænserne mellem de homosociale, homofobiske og homoerotiske relationer blandt drengene og mellem drengene og forskeren/jeg bringes i front (Flood 2008).

LARS OG BØSSEKLUBBEN

Til en begyndelse lader vi Lars på 17 år, der er glad for at feste og dagdrømmer om at blive bartender, fortælle om at gå på en uddannelse domineret af drenge:

“Rasmus: Hvad med at det er en uddannelse, hvor der kun er drenge?

Lars: Ja, det kan godt være lidt trist, ik’.

Rasmus: Er der nogen fordele eller ulemper?

Lars: Fordelen er, at du taler lidt grimmere, end man ellers gør, ik’. Hvis der er dejlige piger, så går du ikke og sviner folk til og har det sjovt på den måde. Der bliver bøvsset meget, og hvis der er piger til stede, så kommer der altid; “ad det er ulækkert”, men der har jeg så valgt og sige, fuck dem! Jeg gør, hvad jeg vil. Så er det også det, at jeg ikke kan bruge snobbede piger til en dyt. Men det er det, som er meget godt, nok er fordelene ved at være dreng her, hvor der kun er drenge. Der bliver lavet lidt ekstra gas, snakker om alt – og pigerne er jo ikke meget for alt det der fissesnak, og hvad man nu ellers siger.

Rasmus: Ja, der er da en del fissesnak (griner).

Lars: Men det ville være meget godt en gang i mellem med noget at kigge på. Det kan godt være lidt kedeligt kun at rende rundt i den her lille bøsseklub”.

Lars udfolder, hvordan det ‘rene’ drengesrum skaber en bestemt måde at være sammen på blandt drengene. Fraværet af piger-

ne medvirker til, at interaktionen centrerer om at svine hinanden til, tale et grimt sprog og gøre såkaldte ulækre handlinger, netop som en måde at lave sjov og aktivere latter på. Pigerne er ikke udelukkende fraværende subjekter i skolelivet, men optræder som nærværende, om end imaginære subjekter i interaktionen mellem drengene, eksempelvis når Lars forestiller sig forskellige pigekroppe i drengerummet. Der er de dejlige, som drengenes blikke og (seksuelle) begær rettes efter, og der er piger, som irttesætter og sætter grænser for drengenes handlinger. “De snobbede”. Dem som siger “ad”. Selv om Lars lader forskellene mellem piger træde frem, så skabes der samtidig en enshed blandt disse forestillede piger. En enshed som konstrueres med udgangspunkt i en afstandstagen fra drengenes fissesnak. Drengene taler om fisse, mens pigerne siger “ad”. Dette kan læses i retning af, at den form for bonding gennem humor og latter, som drengene gør, nærmest bryder sammen eller trues, hvis de adsigende piger materialiserer sig i skolelivet. Så længe pigerne er placeret i fantasien, bliver drengenes måder at bonde og gøre (heteroseksuel) maskulinitet på ikke forstyrret eller begrænset.

For Lars at se sker der noget ekstra, når kun drenge er sammen. Der bliver skruet op for fissesnak, bøvsene og tilsviningen – en ekstra gang gas, energi og fart. Speederen trykkes i bund, når rummet er fyldt med drenge, for nu at blive i bilens metaforik, hvilket Lars netop oplever og taler frem som ønskværdigt her. Men i dette homosociale univers, hvem skal drenge så kigge efter, hvem skal blikket og det seksuelle begær rettes mod, når piger er fraværende? Med et bliver bøssemærkatet aktiveret og tales frem som trivielt og ligegyldigt. En lille bøsseklub er, hvad drengene har sammen. Intet andet?

Men måske har Lars ret. Når jeg kaster et blik ned over mine feltnoter, forledes jeg også til at sige: Velkommen til bøsseklubben! Eller formuleret i en mere analytisk

version, så kobles humor og latter ofte til sex og seksuelt begær i form af drengenes vedvarende aktiveringer af eksempelvis betegnelser som homo, bøsse, svans, røvpuler, dyb anal og butt-plug eller andre seksuelle praksisser som dyresex og gangbang. Man kan sige, at den homoerotiske relation mellem drengene altid er nærværende, altid tilstede som en mulighed. Spørgsmålet er, hvornår og hvordan denne mulighed nedtones, ignoreres eller elimineres – eller/og bare drukner i og overdøves af fissesnak og talen om de lækre, men imaginære pigekroppe? Lad os forlade Lars og se nærmere på den såkaldte bøsseklub i aktion – og hvordan bøssemærkatet ligeledes kommer til syne gennem lærernes greb om humoren. Vi træder ind i skolens autoværksted:

COCIO ELLER DEPECHE MODE?

“Vi sidder ved det store bord i den ene ende af værkstedet. De to lærere har medbragt en kasse med en masse kalendere, som bliver delt ud på hele skolen og på andre ungdomsudannelser. Det er en reklamekalender, som uddeles gratis til eleverne. På forsiden poserer Dave Gahan fra Depeche Mode. Han er iført mørkt/sort tøj, bl.a. iført en vest over en hvid skjorte, der står lidt åben. Sådan lidt casual. Han har en smule make-up på, især omkring øjnene. Et typisk billede af Dave Gahan. På bagsiden er der placeret en Cocio-reklame med gule, røde og brune farver, hvor logoet fylder hele bagsiden. En typisk Cocio-reklame. En af drengene spørger lærerne: “Er det porno I har med til os?” Den ene lærer, Henning, siger med et smil på læben: “Så er det i hvert fald noget meget kedeligt porno” – og viser forsiden frem til drengene omkring bordet. “Ok, det kan da godt være et par af drengene herinde synes, det er interessant. Det skal jeg ikke blande mig i”, Henning sender et muntert smil over til mig. Martin bryder ind og siger: “Det er bøsseporno!”. Den anden lærer, Anker kommenterer: “Jeg tror, jeg foretrækker denne her i stedet” – han vi-

ser bagsiden frem med Cocio-reklamen. De fleste af drengene griner og stemningen er meget højlydt og virker munter. Da lærerne deler kalenderen ud, er der flere af drengene, der nærmest råber: “Jeg skal have den med Cocio-reklamen”. De tror, at de kan vælge mellem to forskellige kalendere. Men lige meget hvad, er Dave Gahan på deres kalender. De får deres kalendere – og Thomas siger til sidemanden: “Se, se, her er en masse lækre kællinger”, da han bladrer igennem kalenderen. Flere følger trop – drengene viser de “lækre kællinger”, som poserer i reklamer for bl.a. ungdomsrejser, frem til hinanden”.

I situationsskildringen ser vi et stykke af ungdomslivet trænge sig på denne dag i autoværkstedet, og vi bliver præsenteret for et bestemt billede af ungdomslivet i form af en kalender, der producerer en forestillet ungdom under uddannelse. En ungdom med interesse i musik, tøj, forbrug, fester, rejser, sex og kæresterier toner frem i skolelivet. Tonen slås hurtigt an af Martin gennem en sjov bemærkning, hvor sex kommer på bordet – “Er det porno?”, spørger han, og Henning griber og forskyder bemærkningen yderligere. Vi ser, hvordan læreren både lukker og åbner for et ikke-heteroseksuelt begær. Først gøres pornoen kedelig; men samtidig åbner Henning en dør på klem og gør det ikke-heteroseksuelle begær til en mulighed, men også en ligegyldighed blandt drengene. Gennem dette humoristiske tvist og et skælmsk smil aktiverer læreren en form for markering af tolerance, som dog nedtones til fordel for en bagatelisering af det ikke-heteroseksuelle begær, men også ved at afsværge et potentielt tilhørsforhold til kategorien.

Martin er med på spøgen og kaster sig igen ind i kampen: Lærerne har medbragt bøsseporno! Men nu bryder Anker ind, og den store hvide mand i 50'erne bekendtgør, at han foretrækker Cocio, så derfor ingen bøsserier her – og derved lukkes tolerancemarkeringen helt ned. Derefter iagttager vi drengene gå i panik, for ingen vil ha-

ve et bøssemærkat på sin kalender eller endnu værre blive set med bøsseporno i tasken. Fissesnakken og talen om de lækre kællinger stiger i styrke, men ak, lige meget hvad, har de alle fået et bøssemærkat.

Dette giver indblik i, hvordan humor anvendes som en form for åbning af begærformer, men det virker, som om der i samme åndedrag sker en resolut lukning, bøsse-serierne nedtones, og fissesnakken og den hegemoniske (heteroseksuelle) maskulinitet (Connell 2000) tager over og larmer videre blandt drengene. Humor giver med andre ord mulighed for en leg med forestillingerne om overskridelse af grænserne mellem homosociale og homoerotiske relationer, men denne leg afbrydes, og vi kan se, hvordan drengene og lærerne vender tilbage til den genkendelige version af 'virkeligheden' – eller formuleret mere ligefremt: de vælger (og kan kun vælge?) Cocio frem for David Gahan.

Humor kommer altså ikke kun til syne blandt drengene; men også lærerne agerer herigennem medentreprenører af skolelivets maskulinitetsformer- og normer, som yderligere understøttes og tydeliggøres gennem ungdomslivets entre i skolelivet. Spørgsmålet er, hvordan humor og nye bøsse-erier udspilles og udtrykkes, når forskerens positioneringer i skolelivet bringes i analytisk sigte. Lad os holde en pause i kantinen og se nærmere på forbindelser mellem humor, sex og såkaldte perversiteter.

PERVERSITETER PÅ WWW.AUTOBOYS.DK

“I en af dagens pauser sidder jeg sammen med 5-6 af drengene i auto- og murerafdelingens kantine. Jeg fortæller dem, jeg snart skal lave interview. “Så tager jeg jer med ind i et rum og stiller et masse spørgsmål”. Det virker, som om de var helt med på, at de eventuelt skal interviewes. Martin spørger, om jeg skriver det hele ned i hånden, når jeg interviewer dem. Da jeg fortæller, at jeg optager det, tror Jan, at det betyder, jeg opta-

ger dem på kamera. De andre begynder at grine højlydt og laver pis med ham: “Du tror sikkert, at du skal smide tøjet! – “Du vil helt vildt gerne smide tøjet foran et kamera”, lyder kommentarerne omkring bordet. Samtalen kører videre i samme spor. Vi laver sjov med, jeg optager dem på video, hvortil Martin siger: “Så kan du sælge det som porno til det tyske marked. Der er sikkert nogle perverse tyske mænd, der vil købe sådan noget”. Vi griner af, at jeg kan sælge det over internettet som www.autoboys.dk. Drengene fortsætter med at ironisere over, hvor lækre de er i deres arbejdstøj og overalls. “Så kan vi smide vore overalls foran kameraet”. Jeg spiller selv med på joken – og kører den et stykke længere ud. Vi leger med tanken om, at jeg i virkeligheden er på skolen for at lave en såkaldt pervers video med dem. Det er især Martin, der er med på ideen, mens Jan bliver rød i hovedet, når talen falder på hans ‘sexede’ overalls”.

Denne pausestund skaber et indblik i positioneringer blandt drengene og mellem drengene og jeg som forsker. På dette tidspunkt er jeg hvirvlet ind i processen fra at være en af de nyankomne til at blive en af de velankomne (Hasse 2002), hvor jeg – en forsker i mandekrop – tilbydes og indtager positioner, der åbner (en dør på klem) for deltagelse og indsigt i drengenes skoleliv. Først og fremmest fremtoner en nærmest klassisk begivenhed i et feltarbejde, hvor forskeren gennem tillidsskabelse og kammeraterier forsøger at hverve frivillige til en interviewseance (se f.eks. Cawood 2007: 27-31, Ambjörnsson 2007: 39-41). Vi kan iagttagte, hvordan jeg spiller med åbne kort ved at fortælle om de kommende interview, og hvor det er meningen, at drengene i sidste ende skal indvillige i at lade sig interviewe. Her udspiller sig med andre ord en helt almindelig hændelse i feltarbejdet, hvor jeg har været på skolen i en måneds tid og ofte sidder i pauserne og taler med drengene ved kantinens borde. Det er derfor ikke første gang, jeg er med på en lytter eller en

snak om eksempelvis hjulkapsler eller week-endens druktur og eskapader. Men så sker det igen: Martin er parat med sex og porno til at skabe et godt grin og applaus blandt drengene omkring bordet.

Med inspiration i Martins humoristiske iværksættelser kan vi se, hvordan såkaldte perversiteter kommer til syne og både hverver og hverves af bestemte subjekter. I første omgang påklistres perversiteterne Jan, der bliver fanget i et spørgsmål, en undren, som seksualiseres af Martin: Nu vil Jan smide tøjet foran mit fiktive kamera – og med ét gøres han til den perverse, der gerne vil filmes afklædt af andre mænd. Derved er det tydeligt, at bøsse-kategorien endnu en gang er parat i kulissen til at blive hevet ind i skolelivet og derigennem hverve udpegede drenge til kategorien og gøre dem suspekte og perverse.

Jan kan ånde lettet op, da det perverse i stedet påklistres de nye subjekter, der vækkes til live i skolelivet. Martin vil nemlig lave de fiktive optagelser om til porno og sælge dem til de nye perverse i form af de tyske mænd. Samtidig begynder flere og flere at deltage i de forestillede perversiteter omkring bordet, når vi griner af hjemmesiden auto-boys.dk, og drengene begynder optegningen af nye perverse indslag. Dagligdagens almindeligheder på automekanikeruddannelsen gøres her til en del af en humoristisk skævhed centreret om såkaldte perverse bøsserier, når arbejdstøjet og særligt Jans overalls indgår i en form for stripshow på vores hjemmeside rettet mod det tyske marked. Med joken om hjemmesiden går jeg skridtet videre og indbyder til en leg med min position som forsker, der fremstilles som et fordækt forsøg på at lokke unge drenge til at lave en pervers video. Ét øjeblik er vi alle perverse. Grænserne mellem det homosociale og det homoerotiske sløres og bliver igennem jokes, grin og latter gjort ustabile, alt imens forestillingerne om bøsserierne får en ekstra tand. Gennem humor leges med de normalt fikserede relationer mellem drengene og ikke mindst

mellem drengene og den lidt mærkelige forsker, der sidder ved bordet.

Humor skaber her et rum for at udforske og lege med det homoerotiske, men det sker dog stadig inden for rammen af dels latterliggørelsen og seksualiseringen af Jans overall og nysgerrige spørgsmål – og dels gennem en afstandstagen fra de perverse gamle mænd placeret langt væk fra skolelivet et sted i Tyskland. Denne humoristiske leg med maskulinitet og seksuelt begær destabiliserer relationerne blandt drengene og mellem drengene og forskeren, men så længe der er enighed om at tilskrive perversiteten det tyske marked, så griner og ler vi videre af bøsserierne, der igen stabiliseres som det utænkkelige andet i skolelivet.

Disse analyser giver ikke udelukkende indblik i drengenes positioneringer, når humor, maskulinitet og seksuelt begær bringes i fokus, men peger også mere generelt på forskerens positioneringer som en form for overlevelsels- eller tilpasningsstrategi, hvori humor anvendes og udtrykkes i forsøget på at blive en del af skolelivets grupperinger. Ved at fokusere på humor i feltarbejdet kan det iagttages, hvordan jeg flyder med strømmen og lader mig indfange i en heteroseksuelle norm. Jeg tilpasser mig, griner, når drengene griner og retter pligt- og lystfyldt blikket efter frisørpigerne, når de passerer værkstedet – eller nikker anerkendende og smilende, når drengene fortæller sjofle vittigheder eller om weekendens seksuelle eskapader med skiftende partnere. Humor bliver et redskab til at finde sig til rette, overleve, opleve eller udleve de positioneringer, der stilles til rådighed, når der balanceres på kanten af inkludering i grupper og mellem det lærer-agtige og det elev-agtige, unge og gamle eller heteroseksuelle og homoseksuelle. Måske humor netop giver mulighed for at leve med i et skoleliv midt i mellem, både-og eller hverken-eller, når normer om den heteroseksuelle maskulinitet sætter ind og strammer til?

HUMOR SOM INKLUSIONS- OG EKSKLUSIONSMEKANISME?

De ovenstående analyser viser ungdomslivet tone frem på automekanikeruddannelsen, når eksempelvis populærkultur og internettets pornosites med adgang til en række ikke-heteroseksuelle begærformer aktiveres i både autoværksted og kantine. Gennem humor, jokes og latter har dagligdagens almindeligheder i form af arbejdstøj eller reklamekalender her mulighed for at blive læst som såkaldte perverse indslag og en åbning til homoerotiske eskapader og bøsserier. Dette perspektiv på humor, maskulinitet og seksuelt begær giver mulighed for at fremanalysere både overskridende og vedligeholdende elementer i skolelivet, hvor det homoerotiske udforskes og ekskluderes på samme tid. Perspektivet på disse maskulinitetskonstruktioner i skolelivet præsenterer os for et dynamisk hierarki af maskuliniteter, hvor en dominerende maskulinitet centrerer omkring et seksuelt orienteret sprogbrug med lir og latter, bøvsende handlinger, ulækker tale og et begær rettet mod de imaginære pigekroppe. Humor, latter og jokes åbner også op for en leg med homoerotiske relationer og ikke-heteroseksuelle begærformer; men i samme åndedrag opdyrkes en heteroseksuel, hegemonisk maskulinitet, der resolut eliminerer og underordner de skæve maskuliniteter. I denne optik kan den gentagende påkaldelse af eksempelvis bøsseklubben, bøssepornoen og de perverse bøsserier måske læses som en vedvarende disciplinering af det heteroseksuelle begær, hvor en heteroseksuel maskulinitet hviler på homofobien. Her kan man spørge, om homofobien bliver den eneste eller måske mest oplagte kanal for faktisk at lege med det homoerotiske og ikke-heteroseksuelle begær?

Tak til Lene Myong Petersen og to anonyme referees for konstruktiv med- og modspil.

NOTER

1. Ph.d.-projektet sætter identitetstilblivelse i centrum og vægter konstruktionen af maskuliniteter og etniciteter i et intersektionalitetsperspektiv. Teoretisk arbejdes med en poststrukturalistisk og socialkonstruktivistisk tilgang, som har fokus på drengenes levede liv på uddannelsen til automekaniker. Empirisk arbejdes med deltagende observationer og individuelle interview med drengene, hvor relationer blandt drengene og mellem drengene og lærerne står centralt. Dette er blevet til cirka 30 observationsdage fordelt på 2 gange 6 uger samt 15 elevinterview på automekanikeruddannelsens grundforløb, hvorimod uddannelsens hovedforløb i form af vekselvirkningen mellem praktikophold og skoleophold ikke er medtaget i designet. Ph.d.-projektets finansierede ramme strækker sig fra februar 2006 til februar 2009.
2. Gennem en nymarxistisk inspireret tilgang begrebsætter Paul Willis humor/latter og derigennem arbejderklassedrengenes modstandsstrategier som et produkt af klassekonflikter i både skoleliv og samfundsliv. Humor er i denne tilgang resultatet af en bestemt arbejderklasse maskulinitet. Dertil skal jeg tilføje, at klassekategorien med fordel kan udfoldes yderligere i artiklens analyser; men jeg inkorporerer i stedet referees inspirerende forslag til tydeliggørelse af intersektionalitetsperspektivet på relationen mellem klasse, maskulinitet og seksuelt begær i dele afhandlingens analytiske arbejde.
3. Her henviser subjektivering til et dobbelt blik på subjektets tilblivelse: den samtidige kommen til eksistens og underkastelse. Derved kan subjektivering med Dorte Marie Søndergaards formulering begrebsættes som en stadig tilblivelsesproces, der rummer et formende og strukturerende element, men som samtidig gennem denne formning og strukturering ligeledes rummer udgangspunktet for subjektets egen skabelse og handling (Søndergaard 2005: 240-241).
4. Det skal i den forbindelse understreges, at humor som analysekategori i afhandlingsarbejdet ikke udelukkende knytter an til sex og seksuelt begær, men eksempelvis også til etnisk-racialiserede identiteter; den passende elevhed, lærerfigurer og autoritetsformer eller drengenes forestillinger om arbejdsliv og lønarbejde, når maskulinitetskonstruktioner i skolelivet fremanalyseres. Se fx også Præstmann Hansen (2007) for koblingen mellem humor, elevhed og maskulinitet.

LITTERATUR

- Ambjörnsson, Fanny (2007): *I en klass för sig. Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Ordfront förlag, Stockholm.
- Arnot, Madeleine (2004): Male Working-Class Identities and Social justice: A reconsideration of Paul Willis's *Learning to Labour* in Light of Contemporary Research, i Nadine Dolby & Greg Dimitriadis (eds.): *Learning to Labour in new Times*. RoutledgeFalmer, London.
- Butler, Judith (1993): *Bodies that Matter: On the Discursive Limits of 'Sex'*. Routledge, New York.
- Cawood, Sarah Højgaard (2007): *Velkommen til Pussyland: Unge positionerer sig i et seksualiseret medielandskab*. Ph.d.-afhandling. Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, København
- Connell, Raewyn (2000): *The Men and the Boys*. University of California Press, Berkeley.
- Epstein, Debbie (1997): Boyz' Own Stories: Masculinities and Sexualities in Schools, i *Gender and Education* 1997/1.
- Flood, Michael (2008): Men, Sex, and Homosexuality. How Bonds between Men Shape Their Sexual relations with Woman, i *Men and Masculinities* 2008/3.
- Frosh, Stephen; Phoenix, Ann & Pattman, Rob (2002): *Young Masculinities*. Palgrave, London.
- Hasse, Cathrine (2002): *Kultur i bevægelse. Fra deltagerobservation til kulturanalyse – i det fysiske rum*. Forlaget Samfundslitteratur, Frederiksberg.
- Haywood, Chris & Mac an Ghaill, Martin (1997): 'A man in the making': Sexual masculinities within Changing Training Cultures, i *The Sociological Review* 1997 (p. 576-90).
- Kehily, May Jane & Nayak, Anoop (1997): 'Lads and Laughter': Humour and the Production of Heterosexual Hierarchies, i *Gender and Education* 1997/1.
- Kofoed, Jette (2004): *Elevpli – In- og eksklusionsprocesser blandt børn i skolen*. Ph.d.-afhandling. Danmarks Pædagogiske Universitet, København.
- Mac an Ghaill, Martin (1994): *The Making of Men – Masculinities, Sexualities and Schooling*. Open University Press, London.
- Præstmann Hansen, Rasmus (2007): Humorens maskuliniteter – mellem fissesnak og latterlighed, i *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* 2007/4.
- Renold, Emma (2007): Primary school 'Studs': (De)constructing Young Boys' Heterosexual Masculinities, i *Men and Masculinities* 2007/3.
- Staunæs, Dorthe (2004): *Køn, etnicitet og skoleliv*. Forlaget Samfundslitteratur, Frederiksberg.
- Søndergaard, Dorte Marie (1996): *Tegnet på kroppen. Køn: koder og konstruktioner blandt unge voksne i akademien*. Museum Tusulanum, København.
- Søndergaard, Dorte Marie (2005): At forske i komplekse tilblivelser, i T. Bechman & G. Christensen (red.): *Psykologiske og pædagogiske metoder. Kvalitative og kvantitative forskningsmetoder i praksis*. Roskilde Universitetsforlag, Frederiksberg.
- Willis, Paul (1977): *Learning to Labour – How Working Class Kids got Working Class Jobs*. Saxon House, Farnborough.

SUMMARY

Frisky Faggoting and the Perversity of Laughter – the Production of Heterosexual Masculinity in the School life at a Car mechanic programme.

Humour is conceptualized as a subjectification in the formation of masculinity and the processes of inclusion and exclusion. The article produces knowledge about the creation of hierarchy among boys in a homosocial educational context. Inspired by British educational and youth studies and Danish poststructuralist informed empirical gender studies a theoretical perspective is established on intersections between masculinity and locally composed categories in school life. The point of empirical departure is homosocial relations among boys and between boys and teachers where a dynamic hierarchy of masculinities are produced. The article shows a dominant masculinity revolving around humour and laughter, use of sexual language, 'disgusting' practices and desires directed at imaginary female bodies. Humour enables a play with homoerotic relations and non-heterosexual desires, but at the same time a heterosexual masculinity is valued, which eliminates and subordinates the perversions of laughter and the frisky faggoting among the boys at the Car mechanic programme.

Rasmus Præstmann Hansen, ph.d.-stipendiat, Institut for Medier, Erkendelse og Formidling, afdeling for Pædagogik, Københavns Universitet